

Нургалиева Гульсина Мидхатовна

учитель татарского языка и литературы I квалификационной категории

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение

«Гимназия №94» Московского района г. Казани

Республика Татарстан, г.Казань

ДӘРЕС-ПРОЕКТ “МУСА ЖӘЛИЛ- ЯКТЫ ЙОЛДЫЗ”

Проектның максатлары: 1.М.Жәлилнең тормыш һәм ижат юлы турында тулы мәгълүмат бирү, әсәрләре белән таныштыру.

2.Танып-белү эшчәнлеген, ижади фикерләү сәләтен камилләштерү; укучыларны эзләнү-тикшеренү эшчәнлегенә тарту, нәтижә ясарга юнәлеш бирү.

3.М.Жәлил әсәрләренә, шигърияткә карата, татар әдәбиятына, мәдәниятенә хөрмәт, мөхәббәт, кызыксыну тәрбияләү.

Проектның эш төрләре:

1. М.Жәлилнең биографиясе белән тирәнтен танышу.

2. Муса Жәлил музеена экскурсиягә бару

3. Муса Жәлилгә багышланган викториналарда катнашу.

4.“ Гомрем минем моңлы бер жыр иде...” иншалар язу.

5. Шагыйрьнең ижаты белән тирәнтен танышу, сәнгатьле уку кичәсе үткөрү.

6. Презентацияләр бәйгесе “Муса Жәлил – патриот шагыйрь”

7. Проектларны төгәлләп, нәтижә ясау.

Проектның этаплары:

I Әзерлек этабы

Эшне оештыру:

- программасын төзү
- эш планы
- үтәү барышын сурәтләү

Проект эшенә кереш:

- проблема, максат кую
- регламент
- йөкләмәләрне бүлү
- төркем формалаштыру
- киңәшләр бирү

II Төп өлеш

Төркем белән эшләү:

- чыганаclar белән танышу
- техник чаралар куллану
- рефлексия

Төркемәра әңгәмә:

- эзләнү әше
- чыгышлар
- ижади эш (инша)

III Йомгаклау, нәтижә ясау өлеше

Эшләнелгән эшкә нәтижә ясау

- йомгаклау
- бәя, үзбәя
- нәтижә ясау

Мәгълүмати чыганаclar

1. Сайтлар

2. Матбугат чаралары

3. Истәлекләр, фотографиялар

Проектның йомгаклау, нәтижә ясау өлешен сезгә тәкъдим итәм.

Жиһазлау: дәреслек, карточкалар, шагыйрьнең әсәрләре буенча китап күргәзмәсе, М.Жәлилнең портреты, компьютер, интерактив такта, проектор, колонкалар

Дәрес барышы

I. Мотивлаштыру- ориентлаштыру.

1). а). Уңай психологик халәт тудыру;

“Жырларым” жыры яңгырый. (М.Жәлил сүзләре, Р.Яхин музыкасы)

-Исәнмесез кадерле балалар! Утырыгыз. Бүгенге татар әдәбияты дәресен башлыйбыз. “Жырлап үттем данлы көрәш кырын,

Жырлап килдем тормыш языма ...”

М.Жәлил.

ә) Белемнәрне актуальләштерү.

Патриот-шагыйрь Муса Жәлилнең шигъри таланты, сугышчан батырлыгы һәм хәрби оештыру осталыгы фашизмга каршы аяусыз көрәштә бөтен тулылыгы белән ачылды. Аның исеме дөньяда үзенең Ватанына, үз халкына тугрылыклы булуның гүзәл символына әйләнде. Муса халыклар дуслыгы жырчысы буларак жир йөзәндә зур соклану тудырды.

Муса Жәлил поэзиясе тау елгасы кебек көчле һәм ярсу да, кырыс һәм шаян да, дәрәтле һәм сагышлы да.

Укучылар, М.Жәлилгә багышланган проектның йомгаклау этабына життек. Бу дәрәстә без бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерербез, шагыйрь ижатына йомгак ясарбыз. Һәр төркем үзенең презентациясен яклар, М.Жәлил ижаты, тормышы турындагы истәлекләрен тыңларбыз. Сөйләм телегезне тикшерү һәм үстерү максатыннан шигырьләрен сәнгатьле укырбыз.

Укучылар, әйдәгез башта проект этапларын һәм башкарылган эшнә искә төшереп үтик.

Көтелгән җаваплар:- Без төркемнәргә бүлендек, максатлар куйдык һәм йөкләмәләр алдык.

- Башта Муса Жәлилнең тормыш юлы белән һәр төркем индивидуаль танышты, аннары шагыйрьнең Казандагы музей-фатирына бардык.

-Икенче дәрәстә викторина ярдәмендә Жәлилнең тормышы һәм ижаты буенча белемнәребезне тикшердек, шигырьләрен сәнгатьле укып, анализладык.

Всероссийская научно-методическая конференция 10 ноября 2013 - 30 января 2014

"Педагогическая технология и мастерство учителя"

- “ Гомрем минем моңлы бер жыр иде...” темасына инициалар жаздык, алар сезнең каршыгызда

Жавапларыгыз өчен рәхмәт. Ә бүгүнгә дәрсәтә сез презентацияләрегезне якларсыз, һәр төркем үз йөкләмәсен ничек башкарганын бәяләребез.

II Төп өлеш

1) Укучылар, сүзне беренче төркемгә бирик.

(Беренче төркем укучылары чиратлап чыгыш ясыйлар.)

1 нче укучы: Безнең төркем Муса Жәлилнең тормыш юлын өйрәнде. Чыгышыбызны берничә этапка бүләбез, һәр чыгыш презентация белән бәйләнеп бара.

а) Муса Жәлилнең балачагы

ә) Мәскәүдәге тормышы, опера сәнгате

б) Муса Жәлилнең гаиләсе

Өйдәгез, алган мәгълүматларны ныгыту һәм яхшырак истә калдыру максатыннан, тест эшләп алыгыз.

Тест биремнәре:

1. М. Жәлилнең туган елын күрсәтегез.

а) 1902 б) 1904 в) 1906

2. М. Жәлилнең әтисенең исеме ничек?

а) Мөхәммәтгариф б) Мостафа в) Кәрим

3. Муса Жәлилнең кызы кем исемле?

а) Лилия б) Чулпан в) Ландыш

4. 1941 нче елда сугышта М. Жәлил кем буларак катнаша?

а) хәрби хәбәрче б) шагыйрь в) журналист

5. Муса Жәлил ничәнче елда әсирлеккә төшә?

а) 1941 б) 1943 в) 1942

6. Муса Жәлилнең әнисенең исеме:

а) Рәхимә б) Люция в) Әминә

7. Нинди мәдрәсәдә белем ала?

- а) "Хөсәения" б) "Мөхәммәдия" в) "Галия"

8. Ничәнче елда Казанга килә?

- а) 1931 б) 1922 в) 1942

9. 1945 нче елның 25 нче августында ничә жәлилченең гомере өзәлә?

- а) 10 б) 11 в) 8

10. 1945 нче елның 25 нче августында жәлилчеләрнең гомерләре нинди төрмәдә өзәлә?

- а) Демблин б) Моабит в) Плетцензее

Менә интерактив тактада тестның дөрес җаваплары күрсәтелгән, үз эшләрегезне тикшерегез, билгә куярга да онытмагыз.

Физкультминут (экранда, күзләр өчен)

2) Рәхмәт, укучылар. Чыннан да, чыгышыгыз бик кызыклы, эчтәлекле һәм нәтиҗәле булды. Сыйныфташларыгыз да игътибар белән тыңлаганнар, чөнки тест биремнәрен яхшы эшләделәр. Ә хәзер икенче төркемгә сүз бирәбез.

1 нче укучы: Безнең төркем Муса Жәлилнең ижатын, аның турында булган истәлекләренә өйрәндек. Чыгышыбызны шулай ук берничә этапка бүләбез, һәр чыгыш презентация белән бәйләнеп бара.

а) Мусаның беренче ижат җимешләре

б) Үлемне җиңгән җырлар...

в) М.Жәлил турында төрле истәлекләр

Безнең төркем дә тест биремнәргә әзерләде. Шулар ярдәмендә алган белемнәренә ныгытыйк.

Бу өзекләр кайсы шигырьләрдән алынган?

1. "Сикереп торды Марат,

Күрә эшләр харап..."

- а) "Карак пәси" б) "Сәгать" в) "Күкә".

2. "Ул кояш белән бергә кузгала

Көрәген ала, җиңен сызгана..."

а) “Бакчачы” б) “Дулкыннар” в) “Чәчәкләр”.

3. “Алар бит изге Жир-ананың

Сөөкле кызлары, уллары...”

а) “Күке” б) “Вәхшәт” в) “Чәчәкләр”.

4. “Иртә белән майга дип,

Керсәм, күзем акайды: ”

а) “Бүреләр” б) “Карак песи” в) “Куык”.

5. “Ул – минем шатлыгым, ул - йөрәк ялкыным

Ул – батыр, сөйкемле, нәкъ сезнең шикелле”

а) “Өтәч” б) “Дулкыннар” в) “Кызыл ромашка”.

6. “Ул берүзе сугышты

Унбиш укчыга каршы...”

а) “Сандугач һәм Чишмә” б) “Имән” в) “Кызыл ромашка”.

7. “Сиңа миннән хәбәр китерсәләр,

- Муса инде үлгән, - дисәләр...”

а) “Ышанма” б) “Дуска” в) “Бакчачы”.

8. “Көн яңгырлы иде. Берсен-берсе

Куа-куа кургаш болытлар... ”

а) “Дуска” б) “Вәхшәт” в) “Кичер илем”.

9. Беренче шигыренең исеме ничек?

а) “Кызыма” б) “Бәхет” в) “Ишек төбөндә

10. Муса Жәлилнең шигъри әсәрләре тупланган җыентык кайсы төрмә исеме белән атала?

а) Тегель б) Моабит в) Шпандау

Икенче төркем укучыларының да презентацияләре эчтәлекле, кызыклы булган. Тест нәтижәләреннән күренгәнчә, беренче төркем әгъзалары иптәшләрен игътибар белән тыңлаганнар. Хезмәтегез өчен зур рәхмәт.

III. Рефлексия.(йомгаклау өчен сораулар).

- Бүгнге проектны йомгаклау дәресендә нәрсә эшләргә тиеш идек?

Көтелгән җавап: Без бу дәрестә М.Жәлилнең талантлы шәхес, герой шагыйрь булуын тагын бер кат расларга, аның гүзәл ижатына анализ ясарга, шул ук вакытта сөйләм телебезне баетырга, компьютерда эшләү күнекмәләрен камилләштерергә тиеш идек.

- Ничек эшләдек?

Көтелгән җавап: Үз алдыбызга куйган максатка ирешү өчен без бик күп төрле эшләр башкардык: төрле төр соруларга җавап биргәндә бәйләнешле сөйләмгә игътибар итү белән беррәттән компьютерда эшләү күнекмәләрен арттырдык, төркемнәргә бүленеп эшләдек, тест чиштек, игътибарлы тыңлау күнекмәләрен камилләштердек, бик кызыклы физкультминут үткәрдек.

- Нинди нәтиҗә ясадык?

Көтелгән җавап: Патриот-шагыйребез М.Жәлил турында бик күп яңа мәгълүматлар тупладык.Аның көчле рухлы, тирән хисле, талантлы шәхес булуына тагын бер кат инандык.

IV.Үзбәя. (Үзбәя аша дәрестәге эшчәнлекнең нәтиҗәлелеге ачыклана).

V. Йомгаклау.

Укучылар, бүгнге дәресебезне Муса Жәлилнең шигъри юллары белән йомгаклыйсым килә:

Батыр үлә,үлмәс ат алып,
Батырлыклар белән макталып,
Исемен калсын,үзең үлсәң дә,
Тарихларда укып ятларлык.